

які беруть участь у вираженні смислу висловлювання, лінгвісти намагаються всебічно вивчити семантику оцінки та засоби її вираження в сучасних лінгвістичних студіях.

Інтерпретація оцінки як «суперсуб'єктивної» категорії мислення та мови відображає складний і суперечливий по своїй суті характер семантики оцінки, що полягає в "узагальнюючій референції оцінної функції, «вторинності» її номінації, специфічності комунікативної мети, що відбиває об'єктивні властивості інформації одночасно" [Маркелова 1994, с. 13].

Всі наведені вище описи дозволяють інтерпретувати оцінку як вираження ціннісного ставлення суб'єкта до предмета мовлення, здійснене на всіх рівнях мови, що є результатом абстрактної роботи свідомості мовця, логічного умовиводу.

Поняття «оцінка» стало невід'ємною частиною концептуального апарату сучасної лінгвістики, який з усією очевидністю свідчить про той факт, що неможливо дослідити мову без звернення до її основного призначення, її «творця», носія, користувача – до конкретної мовної особистості, до людини.

Оцінка, таким чином, повинна вивчатися комплексно та вичерпно як категорія високого рівня абстрагування, яка належить до числа тих категорій, які задані суспільною, фізичною та психічною природою людини, що зумовлює її ставлення до інших індивідів та предметів навколишньої дійсності.

Література

- Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. / Н.Д. Арутюнова – М.: Наука, 1988. – 341 с.
 Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. / Ш. Балли – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1955. – 416 с.
 Бондарко А.В. Основы функциональной грамматики: Языковая интерпретация идеи времени. / А.В. Бондарко – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1999. – 260 с.
 Виноградов В.В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) / В.В. Виноградов. – М.: Наука, 2001. – 720 с.
 Леонтьев А.А. Основы психолингвистики / А.А. Леонтьев. – М.: Смысл, 1999. – 287 с.
 Маркелова Т.В. Функционально-семантическое поле оценки в русском языке / Т.В. Маркелова // Вестник МГУ. Сер.9. Филология. – 1994. – № 4. – С. 13 – 23.
 Потебня А.А. Из записок по русской грамматике / А.А. Потебня. – М.: Просвещение, 1968. – 552 с.
 Хэллiday М.А.К. Лингвистическая функция и литературный стиль / М.А.К. Хэллiday // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 9. М., 1980.
 Чернейко Л.О. Порождение и восприятие межличностных оценок / Л.О. Чернейко // Филологические науки. – № 6. – 1996. – С. 60 – 68.

УДК 81'42: 811.133.1+911.111

РАДЗІЄВСЬКА Т.В.

(Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України)

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧНИЙ КОМПОНЕНТ У АНГЛІЙСЬКОМУ ЛИСТУВАННІ: РЕФЕРЕНЦІЙНА ТА ПРАГМАТИЧНА МОТИВАЦІЯ

У статті розглядається одна з особливостей епістолярного дискурсу В. Набокова, пов'язана з вживанням у текстах його листів до Е.Вілсона французьких лексико-синтаксичних одиниць. Окреслюються репертуар цих одиниць та основні типи їх вживання. Показана роль референційного та прагматичного чинників, які впливають на появу у англійському тексті французьких одиниць.

Ключові слова: епістолярний дискурс, листування Набоков – Вілсон, французькі лексико-синтаксичні одиниці, референційна та прагматична мотивація мотивація.

Radzievskaya T.V. Французский лексико-синтаксический компонент в английской переписке: референциальная и прагматическая мотивация. В статье рассматривается одна из особенностей эпистолярного дискурса В.Набокова, связанная с использованием в текстах его писем к Э Уилсону французских лексико-синтаксических единиц. Описываются основные типы их употребления, характеризуется их репертуар. Показана роль референциального и прагматического факторов, влияющих на появление в английском тексте французских единиц.

Ключевые слова: эпистолярный дискурс, переписка Набоков – Уилсон, французские лексико-синтаксические единицы, референциальная и прагматическая мотивация.

Radzievskaya T.V. French lexical and syntactical components in English correspondence: referential and pragmatic factors. The paper deals with the one of the features of Nabokov's epistolary discourse, namely with the use of French lexical and syntactical units in his letters addressed to E. Wilson. The main types of their functioning and their repertoire are described. The role of French units in English text caused by referential and pragmatic factors is shown.

Key words: epistolary discourse, Nabokov – Wilson letters, French lexical and syntactical units, referential and pragmatic motivation.

Епістолярний дискурс та його тексти не належить до «популярних» об'єктів лінгвопрагматичного аналізу, однак варто наголосити на тому, що саме епістолярні тексти, на відміну від текстів художньо-белетристичного дискурсу, здатні відтворити достеменну картину спілкування певних комунікантів у конкретному культурному, соціальному, історичному просторі і тому їхня значущість як джерел для вивчення реально «задокументованого» комунікативного процесу видається незаперечною. Серед завдань лінгвопрагматичного аналізу епістолярного дискурсу слід назвати, передовсім, звернення до суб'єктно-адресатних відносин учасників епістолярної комунікації і виявлення соціопрагматичних ролей, які визначають перебіг спілкування, до тематичного компоненту, який в епістолярному дискурсі виступає фактором текстотворення, характеру реалізації контакту, мовної та комунікативної компетенції кореспондентів, а також ролі екстралінгвістичного контексту в процесах номінативного відбору, вживанні тих чи інших лексичних одиниць.

У нашому дослідженні ми звернемося до одного з репрезентативних аспектів листування Володимира Набокова з Едмундом Вілсоном (1895–1972), відомим американським критиком та літературним діячем [Dear Bunny, Dear Volodya...2001], яке охоплює період з 1940р. по 1964р. Це корпус текстів, який містить більше, ніж три сотні листів. Однією з особливостей епістолярного спілкування двох літераторів було широке використання в текстах листів французьких лексичних одиниць, певних усталених виразів, цілих речень, що особливо притаманно В.Набокову і становить **предмет** нашого аналізу. У зв'язку з цим метою даного дослідження буде виявлення мотиваційного підґрунтя при вживанні подібних одиниць у листах В.Набокова, а до основних **завдань** слід віднести визначення репертуару французьких номінацій у англійському контексті, їх прагматичних функцій, а також лексико-синтаксичних преференцій.

Обстеження зазначеного корпусу листів дає підстави для виявлення певних типів слововживань, пов'язаних з номінативним вибором автора. Перш за все, треба звернути увагу на той лексичний шар, поява якого пов'язана з тематикою листування, в якому вагоме місце (протягом усіх років) займає обговорення творів літературної класики, літературних новинок, зв'язку російської класичної літератури з французькою літературною традицією. Так, у текстах Набокова містяться, хоч і у невеликій кількості, назви тих чи інших творів французької літератури, певних видань, напр., книг А.Мальро «*Temps du Mépris*», «*La Condition Humaine*» (27.11.46); книг Ж.Жене «*Nôtre-Dame des Fleurs*», «*Journal du Voleur*» (17.04.50); поеми Е.Парні «*Épître aux Insurgents*» (3.09.48). Як зазначено С.Карлінським у передмові до публікації листів [Karlinsky 2001, p.9], відтворення цих назв у контексті англійського листування відповідає англо-американській традиції, що передбачає, на відміну від європейської, капіталізацію повнозначних лексем (воно нами зберігається при поданні цих онімів).

У зв'язку з роботою на коментарем до «Євгенія Онегіна» у листах 50-х рр. згадується «*La Guerre Civile de Genève*» Вольтера, «*De la Recherche de la Verité*» Мальбранша та ін. Епіграф до «Євгенія Онегіна» позначається за його початковим словосполученням *Petri de vanité* (10.03.55). Предметом обговорення в багатьох листах стає «Слово о полку Ігоревім», над перекладом якого англійською мовою Набоков працював певний період. Цей текст найчастіше згадується у листах з позначенням *La Geste*, що відповідає назві його французького перекладу «*La Geste de prince Igor*», яке виступає тут як референт номінації.

Разом з тим у листах Набокова представлені французькі слова та вирази, імпліковані обговоренням різних творів французької літератури, зокрема Г.Флобера, Ж.Жене, А.Мальро. Ці референційно зумовлені вживання корелюють з конситуативним характером епістолярного висловлення, особливо помітним, коли йдеться про текст чи тексти, добре відомі обом кореспондентам. Так, критично ставлячись до текстів А.Мальро та характеризуючи його стиль з властивими йому кліше та словесними стереотипами, Набоков зазначає: *Malraux's work belongs to the Compagnie Internationale des Grands Clichés* (27.11.47). Маючи намір спростувати судження Вілсона щодо творів цього автора, він розпочинає свою критичну атаку попередженням: *Et maintenant – en garde!* (27.11.46). Продовжуючи в

подальшому листуванні обговорювати тему штампів у літературі, зокрема в рамках дискурсу романтиків (твори О.Бестужева-Марлінського та В.Гюго), він звертає увагу на відновлення подібних слововживань у сучасних авторів та піддає їх критиці: *...all her own popular mediocre writers (Malraux included) of recent years have also had their fling at l'homme marchait, la nuit était sombre* (21.11.48).

Чимало французьких одиниць спостерігаємо і в листі, присвяченому обговоренню творів Ж.Жене, які у обох кореспондентів викликали жвавий інтерес: *...is simply very bad, mediocre littérature at its best; the description of mores of tantes; The pièce of résistance...; The only jeune putain was sandwiched between two boys...* (28.04.50). Загалом, обговоренню французьких літературних новинок належить чільне місце у листуванні. Так, на запитання Вілсона щодо його думки про твори популярної французької письменниці Коллет, він відповідає, що це література для дітей: *C'est pour les gosses. Second rate vacational literature* (24.01.52). Водночас звернення до французького лексикону при описі певних життєвих ситуацій не є типовим для листів Набокова, винятком тут можна вважати повідомлення про його перебування з сім'єю у Нью-Хемпширі під час відпустки: *The place is terrible (highway, shopkeepers, bourgeois en goguette, advertisements with "gentile clientèle", – made a row in one such place) but we have paid in advance and cannot get out until august 18* (18.07.46).

До випадків референційно орієнтованого вживання французьких одиниць відносяться пояснення Вілсону характеру дуелі, зображеної Пушкіним у «Євгенії Онегіні», у зв'язку з чим Набоков роз'яснює значення термінів, що стосуються процедури проведення дуелі та її правил, за тогочасним кодексом – «duel à volonté», «rencontre», «la barrière»: 1) *The duel in Onegin is the classical duel à volonté of French Code, and is fought as follows...*; 2) *...a hostile "meeting" (an English term for rencontre...)*; 3) *...la barrière, a kind of no man's land, beyond the limits of which neither can advance* (4.01.49).

Проте значно більш характерним для епістолярного дискурсу Набокова є використання поширених виразів, мовленнєвих кліше, словосполучень, здебільшого ідіоматичних, входження яких до тексту листа не пов'язано з обговорюваною французькою тематикою. Функція таких одиниць у листі безпосередньо корелює з завданнями встановлення та підтримки комунікативного контакту з адресатом. Їх роль особливо відчутна на першому етапі листування, коли обидва кореспонденти ще були слабо знайомі. В цій ситуації французький лексикон виступає важливим ресурсом для зменшення комунікативної дистанції між кореспондентами. Так, в одному з листів Набокова (у його фінальній частині) з'являється фраза *Du choc des opinions jaillit la vérité like a football which provokes a wild scramble all over again* (20.12.40), що вносить інтонацію примирення, оскільки сам лист присвячений, як і попередні листи обох кореспондентів, складній дискусії стосовно російської історії та її особистостей. При описі неоднозначної ситуації (зустріч і розмова з деяким американцем, який розпитував про реалії радянського життя) виникає фраза *Vous voyez ça d'ici* (16.06.42), яка, очевидно, пов'язана з прагненням передати конкретну специфіку цього спілкування.

Завершуючи одне з великих за обсягом листів, присвячених питанням віршування, щодо яких обидва літератори дотримувалися ледве не протилежних поглядів і які стимулювали їх багаторічну полеміку, Набоков включає фразу, що має контактопідтримуючий характер: *I append some quotations from my translation of Hamlet, pour la bonne bouche* (24.08.42). Пізніше, вдячний за допомогу та сприяння Вілсона в його справах, він при завершенні листа включає формулу, типову для французького епістолярного етикету минулих століть: *Veillez agréer, cher Maître, l'expression de mes sentiments devoués* (29.06.44). Висловлюючи занепокоєння з приводу неприйнятності для нього редагування його текстів американськими редакторами, він повідомляє: *The second (an autobiographical essay dealing with an uncle of mine) underwent some "editing", which upset me so much that I almost decided to stop trying to earn my living that way. This is strictly entre nous as I would not like to hurt Mrs. White's feelings* (29.08.1947). Поп. також: *...but I am not sure what exactly se passa entre eux in the sexual scene...* (5.05.1950), де йдеться про враження від читання оповідання

Вілсона «Galahad».

Іноді французькі фрази та вислови, поширені в щоденній комунікації, з'являються при загальній оцінці ситуації, відображенні загального ставлення до того, що відбувається, до великих або маленьких подій. Так, повідомляючи про невдачу з від'їздом на відпочинок, Набоков іронічно відзначає: *Cela devient comique* (27.08.1950). У середині 50-х років він висловлює сумніви щодо можливості опублікувати «Лоліту»: *...I have no inkling how to act, nor do I know even what kind of assistance or defense I can expect in our times when crusades are definitely vieux jeu* (29.02.1956). Якщо врахувати, що адресат Набокова був знавцем і французької мови, і французької літератури, то можна сказати, що подібний номінативний вибір пов'язаний не лише з відображенням свого погляду на той чи інший предмет, а й з метою підтримання комунікативного контакту належного рівня, тому поява у тексті листа французьких лексико-синтаксичних елементів створює оригінальний білінгвістичний узус у межах даного епістолярного спілкування, сприяє комунікативному контакту, робить це спілкування «особливим».

Крім цілісних французьких фраз та усталених виразів, а в окремих випадках значних фрагментів речення вельми характерним для Набокова є вживання окремої французької лексеми, що вбудовується в структуру англійського речення. Наведемо приклади: *I am following Gogol through the dismal maze of his life and have selected as basic rhythm of my book the en passant move of the Pawn. (Please note this)* (9.08.42). *...you have declenché that particular sequence...* (11.06.43). *I feel that somehow I have committed a gaffe...* (7.02.44). *After this I had my greatest attack of vomiting and le rest[re]...* (9.06.44). *I never told you how I loved your little article on Davies' style (in Partisan, I think), – perfectly admirable, one of your very best morceaux* (2.12.44). *...but have now made it quite clear to the New Yorker that there will be no “revising” and “editing” of my stories dorénavant* (17.06.45). *We were very happy to learn you were de retour* (27.09.45). *Is it bien vu in the literary circles?* (21.06.46). *There is a kind of fatalité about that visit...* (10.04.48). *It is probable that Harry and Lena Levin will héberger us between the 7th and the 11th* (28.05.50). *Did you get the two copies of C[onclusive] E[vidence], one with a dédicace?* (10.03.51). *We have a very charming, ramshackle, with lots of bibelots and a good bibliothèque...* (21.02.52). *Moe vient de inform me that I am getting a grant for the translation of “You Gin? One Gin”...* (19.04.52), де йдеться про представника фонду Гуггенхайма Генрі Мо. *The very sympathique Jason Epstein has visited me here* (2.07.55). *D'ailleurs, if you turn to Chapter 13 of my CONCLUSIVE EVIDENCE, you will find all the information you need on the question* (21.01.57). *Write me un mot* (15.02.58). Тут звертає на себе увагу та легкість, з якою французькі одиниці вбудовуються автором в англійську синтаксичну структуру. Ці одиниці займають різні синтаксичні позиції (додаток, означення, обставина, вставне слово, що відноситься до всієї пропозиції, присудок), і особливо цікавими є дієслівні сполучення *will héberger*, *vient de inform*, що демонструють комбінаторні можливості при білінгвістичному спілкуванні. Слід підкреслити, що подібні французькі вкраплення, близькі до виявів мовної гри, виступають невід'ємною ознакою стилю спілкування двох літераторів, їхня функція, як і всього французького компонента, пов'язана з функцією дискурсивної самореалізації, природної для середовища інтелектуалів, однак у Набокова ця самореалізація позначена також інтенцією уникати штампів, повторів і націлена на пошук можливих словесних комбінацій.

Варто сказати також і про вияви мовної гри, гри зі словами та звуками, які вважаються, за висловом Б.Бойда, «візитною карткою» Набокова як автора художніх творів [Бойд 2012, с.25]. Однак для його епістолярії ці вияви, хоч і присутні, проте є менш характерними. У листі 16.08.1944р. знаходимо фразу *Il fait diablement chaud ce qui n'est pas khorochaud*, котра відображає експерименти з зіставлення лексем французької та російської мов, що, зокрема, відтворюють техніку створення шаради та поєднують кирилицю й латинку, нормативне та ненормативне (транслітероване) написання слова, тобто елементи перекодування. З ідеєю перекодування, однак смислового, пов'язана поява в листі 9.02.1947р. фрази *L'egorgerais-je ou non*, взятої з роману «Bend Sinister», з того його фрагменту, який присвячено темі шекспірівського «Гамлета». Ця фраза є смисловою інтерпретацією першого рядку з відомого

монологу Гамлета у перекладі французькою мовою одного з персонажів роману, який пише трактат з шекспірівської проблематики; див коментарі С.Карлінського з цього приводу [Dear Bunny, Dear Volodya...2001, p.212-213].

У ряді випадків поява французьких одиниць у тексті листа слід, вочевидь, співвіднести з особливо важливою в комунікативному відношенні інформацією, яка стає предметом повідомлення в листі. Як правило, це повідомлення, які з'являються у контексті, породженому певними подіями, що викликають емоційне напруження. Так, у листі 11.10.44р., де йдеться про закінчення першої частини книги про метеликів, підготовці її до публікації, на що пішло чимало часу й зусиль, з'являється фраза *Enfin – c'est fait*. У тому ж листі Набоков повідомляє Вілсону про неприємну подію, коли йому з «Нью-Йоркера» повернули рукопис оповідання з необґрунтованими зауваженнями і він, за його власним висловом, будучи не в гуморі, нечемно поговорив з редактором Кетрін Вайт: *The New Yorker a eu le toupet de me renvoyer mon conte accompagné d'une lettre d'un fatras d'inepties. Étant de mauvaise humeur ce jour-là, j'ai assez rudiment engueulé la pauvre Mrs. White* (11.10.44). У іншому листі Набоков дякує Вілсонові за сприяння в публікації його текстів, що на той момент створювало оптимістичну перспективу, оскільки він мав серйозний фінансовий борг: *This money comes at un moment très propice. I had to borrow 200 from the society for помощи писателям...* (9.06.44). Іншим емоційним забарвленням відзначено повідомлення 13.06.1951р., коли Набоков повідомляє Вілсону про те, що «Нью-Йоркер» відхилив його оповідання, яке він вважав найкращим з написаного: *The New Yorker has rejected what I considered to be the best story I ever wrote, and I have no hopes whatever of seeing the one I am writing now accepted by any magazine. But from now on je vais me trémousser, and be very practical and cunning* (13.06.51). Про емоційні імпульси, які імплікують подібні висловлення, дає підстави твердити загальний контекст та зміст листа, який розкриває сутність того, що відбувається, демонструючи мотивацію автора. Такий контекст показує, що саме висловлення в цьому разі виступає носієм додаткового значення «важлива інформація», і в епістолярному узусі Набокова сам факт вживання одиниць чи висловлювань французькою мовою може виступати як прагматично значущий знак.

Характеризуючи кореспонденцію Набоков – Вілсон, відзначимо, що особливістю вживання французьких одиниць у англійському епістолярному тексті є не лише повний частиномовний репертуар одиниць, а й вироблення своєрідної техніки поєднання англійських і французьких мовних кодів, що підживлюється інтенцією до максимально варіативного їх комбінування та породження білінгвістичних лінійних ланцюжків. Розгляд усього корпусу листів дає підстави для **висновків** про те, що введення французьких лексико-синтаксичних одиниць безпосередньо пов'язане зі встановленням та підтримкою контакту з адресатом, який також був знавцем французької мови та літератури. Про це, зокрема, свідчить той факт, що подібні слововживання припадають на фінальну частину листа, яка, згідно з епістолярним етикетом, має завдання актуалізувати діяльність з підтримки контакту з адресатом (або його розірвання). У цьому полягає прагматична функція таких слововживань. З іншого боку, потужною мотивацією тут виступає і тематичний компонент, оскільки певний сегмент листування протягом усіх років формується завдяки обговоренню творів французької класичної літератури, літературних новинок тощо. Саме цей референційний аспект епістолярного спілкування виступає фактором, що мотивує появу французьких лексичних одиниць у епістолярних повідомленнях. Ще одна обставина непрямо пов'язана з фігурою Е.Вілсона, який досить швидко став одним з близьких друзів Набокова в Америці, а їхні стосунки після нетривалого періоду позбавились дистантності. Тому в листуванні Набоков – Вілсон адресат моделюється як постійний комунікативний партнер, до якого можна звернутися у будь-який момент. Матеріал демонструє, що вживання французьких одиниць часто імплікується у Набокова емоційним імпульсом, який дає поштовх для повідомлення «про важливе» і стає певною формою реалізації експресивної функції. Разом з цим слід сказати і про те, що інтенції, пов'язані з концептом гри, при вживанні мовних засобів, поодинокі і не є властивими листам, на відміну від художніх творів письменника.

Література

Бойд Б. «Ада» Набокова: место сознания / Брайан Бойд. – СПб: Издательство «Симпозиум», 2012. – 475с. *Dear Bunny, Dear Volodya. The Nabokov–Wilson Letters, 1940 – 1971 / Ed.S.Karlinsky. – Berkley, Los Angeles: University of California Press, 2001. – 388p. Karlinsky S. Editorial Note / Simon Karlinsky // Dear Bunny, Dear Volodya. The Nabokov–Wilson Letters, 1940 – 1971 / Ed.S.Karlinsky. – Berkley, Los Angeles: University of California Press, 2001. – P.7–10.*

УДК 81'42

САЗОНОВА Я. Ю.

(Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН ТУНЕЛЬНОГО МИСЛЕННЯ В КАТЕГОРІЯХ ТЕКСТОТВОРЕННЯ І ТЕКСТОСПРИЙНЯТТЯ В ДИСКУРСІ ЖАХІВ

Стаття присвячена аналізу одного із оповідань Е.А.По з огляду на взаємодію текстових категорій для створення ефекту тунельного мислення в текстах дискурсу жахів. Виявлено основні носії психологічного навантаження у процесі текстотворення і текстосприйняття та їх співвідносність з характеристиками описуваного психологічного стану. Особливу увагу приділено текстовій категорії локативності як важливому елементу створення емоційної напруги у творі.

Ключові слова: текст, дискурс жахів, текстотворення, текстосприйняття, тунельне мислення, текстові категорії, локативність.

Сазонова Я. Ю. Психологический феномен туннельного сознания в категориях текстопроизводства и текстовосприятия в дискурсе ужасов. Статья посвящена анализу одного из рассказов Э. А. По с точки зрения взаимодействия текстовых категорий для создания эффекта туннельного сознания в текстах дискурса ужасов. Выявлены основные носители психологической нагрузки в процессе текстопроизводства и текстовосприятия и их соотношение с характеристиками описываемого психологического состояния. Особое внимание уделено текстовой категории локативности как важному элементу создания эмоциональной напряженности в тексте.

Ключевые слова: текст, дискурс ужасов, текстопроизводство, текстовосприятие, туннельное сознание, текстовые категории, локативность.

Sazonova Ya. Yu. Psychological Phenomenon of Tunnel Consciousness Through the Categories of Text Creation and Text Perception in Horror Discourse. The article is devoted to the analysis of one of E.A.Poe's stories taking into account the interaction of textual categories for the creation of the effect of tunnel consciousness in texts of horror discourse. There were revealed the basic bearers of psychological load in the process of text creation and text production and their correlation with the characteristics of this psychological state. Particular attention is paid to the textual category of locativity as an important element of creating emotional tension in the text.

Key words: text, horror discourse, text creation, text production, tunnel consciousness, textual categories, locativity.

На думку психологів, страх смерті супроводжує людину протягом усього життя, він постійно присутній у підсвідомості і вважається частиною душі кожної людини, деякі вчені вважають, що суїцид – квінтесенція ставлення більшості людей до життя [Старшенбаум 2005; Шнейдман 2001]. Накопичення нестерпного душевного болю, фізичні страждання, а інколи і відчуття провини, яке переслідує людину, стають стимулом до скоєння суїциду, загальним завданням якого є припинення свідомості і болю. На шляху до вчинення фатальної помилки людина знаходиться під впливом єдиної емоції безнадії і безпорадності, тому загальним станом психіки при суїциді вважається звуження когнітивної сфери, або синдром тунельної свідомості. У стані звуження афективної й інтелектуальної сфери людина дуже обмежена у виборі варіантів поведінки і бачить лише один вихід – смерть, хоча може розуміти, що він не кращий. Схожий за характеристиками, але менш фатальний стан тунельного зору описують фізіологи, коли, дійсно, людина тимчасово втрачає периферичний зір у стані паніки (реакція «бий або біжи», описана Уолтером Кенноном), коли організм мобілізується перед загрозою, додаючи в кров адреналіну і норадреналіну. Можна вважати тунельне мислення своєрідним паттерном очікування смерті (не важливо суїцидальної або з інших причин), який закладений у свідомість людини і активується відповідно до ситуації.

Страх смерті, як відомо, – це один із базових біологічних страхів, який експлуатується в культурі людства з давніх часів і став основою релігійної, соціальної та культурної надбудови суспільства. Однією із сфер його використання є створення текстів дискурсу жахів з різною метою. Тексти в цьому разі розглядаються як зразки або екземпляри дискурсу жахів, якщо під дискурсом розуміти корпус текстів, об'єднаних змістовими критеріями,